

N Betaling in contanten A2
MH/SL/JP
875-2022

Brussel, 17 mei 2022

ADVIES

over

**EEN VOORONTWERP VAN WET DIE ONDERNEMINGEN VERPLICHT OM EEN
BETALING IN SPECIËN TE AANVAARDEN**

(goedgekeurd door het bureau op 22 maart 2022,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 17 mei 2022)

Op 9 maart 2022 heeft de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO van dhr. Pierre-Yves Dermagne, Vice-eersteminister en Minister van Economie en Werk, een dringende adviesvraag ontvangen over een voorontwerp van wet houdende diverse bepalingen en tot wijziging van boeken VI en XV van het Wetboek van economisch recht. Dit voorontwerp van wet beoogt de invoering van de verplichting voor ondernemingen om een betaling in speciën die een consument wenst te verrichten, te aanvaarden.

Na raadpleging van de Commissie Algemeen KMO-beleid heeft het bureau van de Hoge Raad bij hoogdringendheid op 22 maart 2022 onderstaand advies uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 17 mei 2022.

CONTEXT

Het voorontwerp van wet heeft tot doel de ondernemingen te verplichten om de betaling in contanten te aanvaarden wanneer de transactie plaatsvindt in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de consument en de onderneming. Deze nieuwe verplichting is erop gericht om alle consumenten, in het bijzonder zij voor wie het gebruik van elektronische betaalmiddelen moeilijk of zelfs onmogelijk is (zoals ouderen, personen met een handicap, immigranten, ...), toe te laten in speciën inkopen te kunnen doen.

Aangezien het de bedoeling van de Minister is om de bepalingen in kwestie op te nemen in een voorontwerp van wet houdende diverse bepalingen wordt het advies van de Hoge Raad gevraagd binnen een uiterst korte termijn, namelijk tegen 23 maart 2022, wat inhoudt dat er op goed twee weken tijd een advies moet worden uitgebracht over een thematiek die een uitvoeriger debat verdient.

ALGEMENE BEMERKINGEN

1. Timing

De Hoge Raad kan het niet eens zijn met de gebruikte methode, die een echt debat belet over een kwestie die nochtans niet van gevolgen verstoken is.

Bovendien vindt de Hoge Raad het verbazingwekkend dat de regering op dit ogenblik dit dossier bespoedigt. Op Europees niveau is de discussie over een strategie voor retailbetalingen volop aan de gang, en binnen die discussie vindt ook een debat plaats over de status van cash geld. België neemt dus de vlucht vooruit door niet op de uitkomst van die discussie te wachten. Dit is des te vreemder omdat de discussie ook op gang werd gebracht binnen het National Retail Payments Committee van de Nationale Bank, dat zich op vraag van dezelfde overheid buigt over de retailbetalingen en dat momenteel de vraag naar de status van cash geld en de verplichting om dit in ondernemingen te aanvaarden, onderzoekt.

De overheid wacht dus niet op de voltooiing van die werkzaamheden en doet eens te meer aan goldplating, door strengere regels op te leggen dan degene die momenteel van kracht zijn. De vele verwijzingen naar de memoranda en adviezen van de ECB en de Commissie, evenals de verwijzing naar de arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie worden minstens op een voor interpretatie vatbare wijze gebruikt als argument. Zoals in het Rapport¹ van de Euro

---

¹ [Definition, scope and effects of legal tender of euro banknotes and coins \(europa.eu\)](https://europa.eu/definition-scope-effects-legal-tender-euro-banknotes-coins)

Legal Tender Expert Group ook reeds werd vastgesteld door enkele leden van deze groep, is er minstens ruimte om ondernemingen die dat op voorhand duidelijk aangeven aan de consument, de mogelijkheid te bieden enkel elektronische betalingen te aanvaarden. Dat standpunt wordt vandaag in de praktijk ook aanvaard door de FOD Economie en de overheid.

2. Draagwijdte en bereik van het wetsontwerp

Het voorontwerp van wet herneemt in grote lijnen de bepalingen uit het Memorandum² van de FOD Economie. Dat Memorandum vormt tot op vandaag de leidraad voor het aanvaarden van cash geld. Die leidraad is nodig omwille van de vele onduidelijkheden die het begrip ‘wettig betaalmiddel’ met zich meebrengt. Dat begrip werd bij de invoering van de euro toegekend aan de euromunten en -biljetten en werd in 2010 door de Commissie verduidelijkt. Sindsdien blijven er echter veel vraagtekens bestaan bij de precieze draagwijdte van dit begrip. Het Memorandum van de FOD Economie geeft daarom een vrij duidelijke leidraad bij dit begrip. Tegelijk wordt op het terrein aanvaard dat winkels enkel elektronische betalingen ter beschikking stellen.

Het voorontwerp van wet herneemt in grote lijnen de bepalingen uit het Memorandum, maar koppelt er strengere boetes aan en geeft zo het duidelijke signaal dat de huidige aanvaarding op dit vlak zal stoppen.

Het nieuwe artikel VI.7/5 zou bepalen dat de beroepsbeoefenaar een betaling in contanten van de consument moet aanvaarden wanneer een betaling in euro plaatsvindt in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de consument en de beroepsbeoefenaar. Het voorontwerp van wet voorziet 3 uitzonderingen:

- 1) het verbod om cash betalingen van meer dan 3000 euro te aanvaarden,
- 2) voor situaties waarin betalingen in contant geld onmogelijk zijn, zoals online betalingen of in geautomatiseerde winkels (bijvoorbeeld volautomatische wassalons of tankstations),
- 3) wanneer de consument een biljet voorlegt dat duidelijk hoger is dan het te betalen bedrag (bijvoorbeeld wanneer het te betalen bedrag minder dan 50% van de waarde van de gebruikte coupure bedraagt)

Het voorontwerp van wet is dus strenger dan de huidige regels die uit het Memorandum van de FOD Economie voortvloeien, aangezien het geen ruimte meer laat voor de (tijdelijke) weigering van bankbiljetten door een handelaar wanneer daar grondige redenen voor zijn (zoals een reeks inbraken in de buurt). Daarnaast laat het voorontwerp van wet evenmin nog ruimte voor winkeliers die enkel elektronische betalingen aanvaarden uit veiligheids- of gezondheidsoverwegingen, wat onder de huidige regels wel aanvaard wordt.

STANDPUNT

De Hoge Raad is van mening dat het noodzakelijk is dat alvorens deze debatten over de verschillende betaalmethoden (cash en elektronisch) worden voortgezet er eerst dringend een rondetafelgesprek wordt gehouden met de verschillende stakeholders waarop deze regelingen betrekking hebben (banken, consumenten, ondernemingen en autoriteiten).

Dit debat dient plaats te vinden onder de auspiciën van de overheid, in het kader van een structureel overleg, om met name een doeltreffender betaalsysteem te ontwikkelen, bijvoorbeeld door de nadruk te leggen op het terugdringen van de kosten van de klassieke

---

² [Memorandum betreffende de weigering van bankbiljetten door verkopers](#)

betaalwijzen en door innovatieve betaaloplossingen te promoten die betalingen eenvoudiger en goedkoper maken voor ondernemingen en consumenten, zoals de Hoge Raad reeds had bepleit in zijn advies van 2020³.

Het is vandaag onaanvaardbaar dat er, afgezien van het opleggen van een elektronische betaalmogelijkheid, nog steeds geen opties op tafel liggen die zowel een verlaging van de elektronische tarieven als een analyse en een akkoord over de transparantie van de aangeboden oplossingen (vergelijking, verduidelijking van de tarieven, verbetering van de mogelijkheden tot het verbreken van het contract, ...) beogen, zoals we dat zien in de energiesector en de sector van telefonie en internet.

In zijn advies⁴ van 2021 over een voorontwerp van wet tot invoering van een verplichting voor ondernemingen van een elektronisch betaalmiddel voor consumenten, heeft de Hoge Raad erop gewezen dat er aan elektronische betaalmiddelen momenteel onmiskenbare en belangrijke nadelen verbonden zijn, die in dat advies ook werden opgesomd.

Bijgevolg had de Hoge Raad aangegeven dat een veralgemeend en verplicht aanbieden van een elektronisch betaalmiddel niet kan worden overwogen zonder een aantal afdoende garanties om deze nadelen op te vangen. Hij wees op de rol van de overheid, die erover dient te waken dat de bijhorende kosten en administratieve lasten niet uitsluitend bij de ondernemingen worden gelegd.

Helaas moet worden vastgesteld dat niets in die zin werd ondernomen.

Bij gebrek aan een duidelijk inzicht in de situatie in haar geheel, aangezien de verschillende elementen die eerder werden gevraagd en gedetailleerd (nog) ontbreken, acht de Hoge Raad het dus voorbarig om zich uit te spreken over de in casu beoogde verplichting.

SPECIFIEKE OPMERKING

Artikel Y + 1

Dit artikel voegt in artikel XV.83 WER een bepaling in onder 1°/4. De Nederlandse formulering stemt echter niet overeen met het doel van de bepaling (en bijgevolg evenmin met de bepaling in het Frans) en zou als volgt moeten worden aangepast: « *1°/4 van artikel VI.7/5 betreffende de verplichting om betalingen in speciën te aanvaarden* »

BESLUIT

Om de verschillende redenen die in het onderhavige advies worden vermeld, is de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO van mening dat hij momenteel niet in staat is een gedetailleerd advies uit te brengen.

Wanneer de verschillende voorafgaande voorwaarden tot stand worden gebracht, is de Hoge Raad uiteraard bereid het debat te hervatten.

---

³ Advies van 20 oktober 2020 over een wetsvoorstel tot wijziging van het wetboek van economisch recht wat het aanbieden van een elektronische betalingswijze betreft.

⁴ Advies van 7 december 2021 over een voorontwerp van wet tot invoering van een verplichting voor ondernemingen van een elektronisch betaalmiddel voor consumenten.